

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU**

Cu titlu de manuscris

CZU 373.2.015:793.3(043.3)

MULCO IULIA

**DEZVOLTAREA SFEREI VOLITIVE
LA PREȘCOLARI ÎN CADRUL ACTIVITĂȚILOR
DE COREGRAFIE**

**511.02. - PSIHOLOGIA DEZVOLTĂRII ȘI PSIHOLOGIA
EDUCAȚIONALĂ**

Rezumatul tezei de doctor în psihologie

CHIȘINĂU, 2020

Teza a fost elaborată la Catedra de Psihologie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Conducător științific:

RACU Jana, doctor habilitat în psihologie, profesor universitar, specialitatea: 511.02
– Psihologia dezvoltării și psihologia educațională, USM

Referenți oficiali:

BOLBOCEANU Aglaida, doctor habilitat în psihologie, profesor cercetător, IȘE
POTÂNG Angela, doctor în psihologie, conferențiar universitar, USM

COMPONENȚA CONSILIULUI ȘTIINȚIFIC SPECIALIZAT:

JELESCU Petru, președinte, doctor habilitat în psihologie, profesor universitar,
UPSC „Ion Creangă”

LOSÎI Elena, secretar științific, doctor în psihologie, conferențiar universitar,
UPSC „Ion Creangă”

PLATON Carolina, doctor habilitat în pedagogie, doctor în psihologie, profesor
universitar, USM

SINIȚARU Larisa, doctor în psihologie, conferențiar universitar, UPSC „Ion
Creangă”

PALADI Oxana, doctor în psihologie, conferențiar universitar, IȘE

Susținerea va avea loc la data de 26 iunie 2020, ora 11.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 511.02 – 09 din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, str. Ion Creangă, 1, bloc 2, sala Senatului.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, precum și pe pagina web a ANACEC www.cnaa.md.

Rezumatul a fost expedit la _____ mai 2020.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:

doctor în psihologie, conferențiar universitar _____ **Losîi Elena**

Conducător științific:

doctor habilitat în psihologie, profesor universitar _____

Racu Jana

Autor

Mulco Iulia

© **Mulco Iulia**, 2020

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei de cercetare. Voința reprezintă una dintre cele mai importante calități ale unei persoane. Calitățile voinței sunt necesare pentru fiecare persoană, făcând-o liberă și conștientă de propria viață și activitate. Dezvoltarea sferei volitive permite individului să stabilească obiective, să le realizeze și să obțină rezultatul dorit. În acest context, menționăm că formarea voinței este linia principală a întregii dezvoltări psihice a copilului, alături de dezvoltarea sa cognitivă, afectivă și comportamentală. Astfel, pe tot parcursul vieții unei persoane, componentele sferei volitive se formează diferit în funcție de perioada de vârstă. Acestea încep să se formeze chiar în etapele inițiale ale dezvoltării mentale a copilului; multe elemente ale voinței se înrădăcinează în copilărie precoce, în preșcolaritate și școlaritatea mică [9]. Pornind de la cele expuse mai sus, este necesar să se studieze sfera volitivă în științele psihologice, precum și dezvoltarea intenționată a acesteia la copil în familie și în instituțiile preșcolare. Părinții, educatorii și profesorii au sarcina specială de a educa calitățile de autoreglare a comportamentului la copii. În acest context este foarte important să conștientizăm faptul că formarea la timp și armonioasă a proceselor volitive constituie temelia întregii dezvoltări psihice și personalității copilului.

Problema studierii și determinării condițiilor optime și a factorilor de formare a sferei volitive la vârsta preșcolară este astăzi relevantă. Acest lucru se datorează stăpânirii tehnologiei informaționale de către copil de la o vârstă fragedă, ceea ce este important și necesar. Cu toate acestea, dezvoltarea unilaterală duce la o scădere a necesității sale de activitate motorie. Pentru dezvoltarea acesteia din urmă, vârsta preșcolară este o perioadă sensibilă, iar stimularea acesteia poate avea un efect pozitiv asupra dezvoltării psihice și motorii în general și asupra formării voinței, în special. Arta, cultura fizică, coregrafia și dansul sportiv etc. reprezintă o parte importantă a culturii generale umane. Subliniem că dacă un copil va însuși aceste domenii ale activității creative și sociale încă din copilărie, atunci acest lucru va afecta în mod pozitiv dezvoltarea psihică și a personalității în viitor.

Coregrafia și dansul pot fi folosite nu numai pentru dezvoltarea fizică și promovarea sănătății copilului, ci și pentru formarea voinței și pentru îmbunătățirea activității sale motorii.

Voința este un concept complex în psihologie, prin care se combină și se înțeleg multe fenomene psihologice diferite. De exemplu, sfera volitivă include reglarea de către o persoană a comportamentului său, controlul conștient al propriilor acțiuni, efectuarea de bună voie a proceselor, eforturile volitive, manifestările specifice ale unei persoane, adică calități volitive. Fiziologii în lucrările lor au descoperit mecanismele de influență a mișcărilor asupra proceselor vitale din

organism, iar psihologii indică includerea sferei motorii în sistemul psihicului. Imobilitatea și mișcarea sunt două antipode care determină starea și natura activității vitale a unei persoane, afectează activitatea și caracteristicile existenței corpului său. Componentele și calitățile volitive ale individului se formează în timpul activității sale.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare.

Relevanța temei este indicată de studiile aspectelor individuale ale voinței în Republica Moldova. Astfel, în lucrarea Gângota N. a studiat dezvoltarea sferei afectiv-volitive la elevii din clasele primare în diferite situații de educație a copiilor [1]. Maximciuc V. a elaborat modele psihopedagogice pentru dezvoltarea sferei emoțional-volitive a copiilor cu CES [2], iar Acciu V. a studiat formarea sferei motorii ca parte a cursurilor de dans și ritmică [30]. În ultimele decenii, în psihologia occidentală a crescut interesul pentru studiul sferei volitive a omului în lucrările lui Beckmann J. [40], Bryden R. [41], Heckhausen H. [42], Jackson F. [43], Kanfer F.H. [44], Pulkkinen L. [45] ș.a.. Acest lucru se datorează faptului că modelele tradiționale: motivațional-exigente, cognitive condiționate social ale activității personalității nu pot explica toate fenomenele complexe ale comportamentului uman intenționat. Originile studiului voinței în psihologia rusă au fost puse în lucrările lui Выготский Л.С. [7], Калинин В.К. [13], Леонтьев А.Н. [20], Лурия А.Р. [21], Рогов Е.И. [31], Селиванов В.И. [32] și alții.

Interpretarea voinței ca o funcție mentală superioară, care asigură individului reglarea propriului comportament și a proceselor mentale, determină direcțiile și abordările spre cercetarea sferei volitive și a componentelor sale în psihologia modernă.

Diferite aspecte teoretice ale voinței sunt studiate în lucrările autorilor ruși (Асмолов А.Г. [4], Иванников В.А. [10], Ильин Е.П. [12], Смирнов Б.Н. [34] etc.). În special, subliniem că interesul oamenilor de știință este studiul dezvoltării reglării volitive în ontogeneză (Ананьев Б.Г. [3], Божович Л.И. [5], Игнатьев Е.И. [11], Котырло В.К. [16], Шульга Т.И. [38], Эльконин Д.Б. [39] și alții.

În pofida diverselor studii din acest domeniu, studierea mecanismelor de formare a voinței în stadiile incipiente ale dezvoltării psihice rămâne un subiect relevant. Acest lucru se datorează faptului că majoritatea recomandărilor metodologice moderne se limitează la sfaturi părinților cu privire la educația voinței unui preșcolar: să învețe un copil să se controleze pe sine, să ducă cele începute până la capăt, să-și stăpânească dorințele imediate, să încerce să depășească obstacolele etc. Aceste tehnici nu oferă strategii complexe pentru activitatea profesorilor și adulților în acest sens. De remarcat că condițiile cele mai productive pentru dezvoltarea intenționată a voinței și a

componentelor sale sunt activitățile de joc și sport, precum și diferite tipuri de creativitate artistică (muzică, desen, design etc.). Mai rar în psihologie sunt propuse justificări și elaborarea de programe și tehnici pentru dezvoltarea sferei volitive prin coregrafie [29].

În acest context, **o problemă științifică pentru cercetare** o prezintă – contradicția dintre necesitatea de a căuta noi abordări și strategii pentru formarea componentelor sferei volitive a unui preșcolar, pe de o parte, și explicările teoretice pentru posibilitatea, productivitatea și eficacitatea mecanismelor de dezvoltare a acestora în clasele de coregrafie, pe de altă parte.

Scopul lucrării științifice: a determina nivelurile de voluntaritate, a studia caracteristicile sferei volitive și dinamica dezvoltării acesteia la copii în perioada preșcolară, ținând cont de diferențele de gen, precum și a elabora și testa un program formativ care vizează dezvoltarea calităților volitive la preșcolari în cadrul activităților de coregrafie.

Obiectivele cercetării:

1. analiza literaturii teoretice și a cercetărilor științifice moderne cu privire la voință și a componentelor sale la copiii de vârstă preșcolară;
2. examinarea viziunilor indicate în chestionarele preșcolarilor despre sfera motorie;
3. studierea sferei volitive a preșcolarului și identificarea caracteristicilor sale la fete și băieți;
4. analiza comparativă a dinamicii componentelor volitive pe parcursul vârstei preșcolare;
5. elaborarea unui program de formare care vizează dezvoltarea calităților volitive ale preșcolarului la cursuri de coregrafie, precum și verificarea eficacității acestuia;
6. elaborarea recomandărilor pentru dezvoltarea componentelor sferei volitive la vârsta preșcolară, pe baza rezultatelor obținute.

Ipoteza cercetării. În cursul derulării studiului, am presupus ca în rândul copiilor de vârstă preșcolară, dezvoltarea componentelor sferei volitive au o dinamică pozitivă, existând și caracteristici ale manifestării calităților volitive în funcție de genul copilului: la fete și băieți; în cadrul studiilor coregrafice, este posibilă o formare a componentelor voinței.

Metodologia cercetării. Următoarele grupuri de metode și tehnici au fost folosite pentru a soluționa aspectele problematice pe care le-am stabilit:

1. analiza teoretică și sinteza literaturii științifice privind problema cercetării;
2. metoda descriptivă, metoda comparativă, metoda ipotetico-deductivă de interpretare a rezultatelor obținute;
3. experimentul de constatare, de formare și de control; metode de chestionare; ca principală metodă de cercetare, a fost aleasă testarea folosind următoarele tehnici: „Dictarea grafică”

de Эльконин Д.Б., tehnica „Link Cube” de Эльконин Д.Б., „O casă cu tăierea unui cerc” de Гуткина Н.И. și Озерцкий Н.И., Tehnica „Zbor de Gâscă - aruncare cu inelul” de К. Левин, Tehnica lui Калинин В.И.

4. metode matematice și statistice: testul T-Student, testul U Mann-Whitney, testul Wilcoxon.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele studiului au fost aplicate în baza școlii de coregrafie și dans „EXTREME&MAXIMUM”, precum și în cadrul consultării la selectarea în studiu. Datele teoretice și empirice obținute au fost utilizate la elaborarea cursurilor universitare și a recomandărilor metodice privind psihologia dezvoltării, psihologia generală și de vârstă și psihologia personalității în Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. De asemenea, acestea au fost utilizate în activitatea conducătorilor studiourilor coregrafice și educatorilor în instituțiile preșcolare.

Fiabilitatea rezultatelor studiului este asigurată de validitatea metodelor de diagnosticare, reprezentarea eșantionului, precum și utilizarea metodelor de prelucrare statistică a datelor empirice (testul T-Student, testul U Mann-Whitney, testul Wilcoxon).

Structura tezei. Lucrarea constă din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări (135 pagini text de bază), bibliografie (196 surse), 4 anexe, 46 figuri și 16 tabele.

Cuvinte-cheie: sfera volitivă, voința, componentele voinței, voluntaritate, preșcolar, activități de coregrafie.

Aprobarea rezultatelor studiului. Rezultatele studiului teoretic și empiric, care au fost obținute în timpul scrierii tezei, au fost discutate și aprobate în cadrul ședințelor și seminarelor metodice la Catedra de Psihologie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, la seminarele practice pentru profesorii de coregrafie. Acestea au fost prezentate la conferințele științifice anuale ale doctoranzilor de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău în 2011, 2012. Conținutul tezei a fost reflectat în 9 publicații științifice. Principalele idei de cercetare sunt prezentate la conferințe naționale cu participare internațională în anul 2019 la USARB, IȘE, USM, precum și în revistele științifice de specialitate „Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială” și „Psihologie”.

CONȚINUTUL LUCRĂRII

În **Introducere** este prezentată actualitatea și importanța temei investigate; este determinat gradul de studiere al subiectului investigat în psihologie; este formulată abordarea problemei științifice, sunt formulate scopul, obiectivele și ipoteza cercetării; este descrisă metodologia și structura tezei, de asemenea conține și aprobarea, autenticitatea și implementarea rezultatelor cercetării.

Primul capitol, „**ASPECTE TEORETICE ALE STUDIULUI SFEREI VOLITIVE LA PREȘCOLARI**”, analizează literatura psihologică științifică și prezintă abordări ale studiului dezvoltării voinței în psihologie. Analiza studiilor teoretico-experimentale cu privire la dezvoltarea voinței și a componentelor sale a permis formularea legităților de bază pe acest subiect și evaluarea gradului de dezvoltare a acestuia în psihologie. Acestea au fost puse la baza cercetării experimentate a particularităților voinței preșcolariilor.

Subiectul studierii voinței în psihologie are un caracter foarte complex, multidisciplinar și neechivoc. În psihologia occidentală și autohtona, în primele decenii ale secolului XXI, acest fenomen începe să fie tot mai mult studiat în legătură cu importanța sa pentru toate aspectele psihicului uman. Un interes deosebit este problematica dezvoltării voinței copilului, ca element esențial al comportamentului său și bazele formării personalității în viitor (Быков А.В. [6], Высоккий А.И. [8], Леонова О.В. [19], Смирнова Е.О. [35] etc.). Revizuirea diverselor abordări ale cercetării voinței a relevat lipsa unei interpretări unice în conținutul conceptual și structura sferei volitive, ceea ce face ca această problemă să fie una actuală din punctul de vedere al studiului său în complex.

În literatura psihologică, conceptul voinței și a componentelor sale, care dezvăluie în mod semnificativ esența fenomenului, este interpretat foarte diferit. Atragem atenția la faptul că terminologia utilizată nu are limite strict stabilite și sistematizate. Analiza literaturii științifice ne-a permis să formulăm definiția de lucru a fenomenului studiat. Voința este cea mai înaltă funcție mentală care asigură concentrarea și raționalizarea vieții și a activității unei persoane, adică capacitatea sa de autoreglementare. Aceasta face ca individul să fie activ, relativ liber de circumstanțe și, de asemenea, stă la baza depășirii conștiente a dificultăților interne și externe ale unei persoane în calea obiectivului.

Analiza cercetărilor cu privire la voința individului a arătat că cele mai multe studii se referă la următoarele perioade de dezvoltare: preșcolăritatea, școlăritatea mică, preadolescența și adolescența. Totodată, subliniem că abordarea structural-funcțională, elaborată în lucrările Конопкина О.А. este cea mai productivă în studiul voinței [15].

Următoarele poziții au fost stabilite în cadrul analizei teoretice a lucrărilor științifice privind caracteristicile psihologice ale proceselor volitive la preșcolari. Astfel, majoritatea autorilor (Гарсиашвили Л.А., Синицару Л.А., Смирнова Е.О., și alții), atunci când studiază caracteristicile dezvoltării sferei volitive a preșcolarului, evidențiază acele componente ale voinței care sunt stabilite la vârsta indicată [9, 33, 35]. Acestea includ: mișcări improvizate ale copilului (coordonarea

și abilitățile motricității fine ale mâinilor); orientarea spre exemplu în procesul de lucru și capacitatea de a-l copia corect; capacitatea de a lucra conform regulilor și a performanței; voluntaritate, dezvoltarea atenției voluntare, percepția spațială și coordonarea senzorio-motorie.

Revizuirea datelor teoretico-experimentale a evidențiat activități productive pentru dezvoltarea voinței preșcolarului. Acestea includ: jocurile, sportul și diferite tipuri ale activităților artistice, etc.

Analiza cercetărilor teoretice cu referire la voință a permis generalizarea diferitelor abordări pe baza cărora am identificat condițiile și factorii principali ai formării componentelor sferei volitive a copilului. Acestea au fost sistematizate și prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Condițiile și factorii formării componentelor sferei volitive a copilului

Condiții	Factori (caracteristicile psihologice)
<p>Un stil de viață sănătos în familie.</p> <p>Capacitatea copilului de a respecta regulile de bază ale comportamentului.</p> <p>Educația în familie ar trebui să se bazeze pe un sistem de cerințe ordonate pentru copil. Acest lucru contribuie la apariția disciplinării și ascultării preșcolarului.</p> <p>Frecventarea de către copil a unei instituții preșcolare, complexul instructiv-educativ, cu suportul curriculum-ului, presupune dezvoltarea copilului în spațiul educațional organizat prin includerea acestuia în activități sistematice.</p> <p>Includerea în activitatea de joc, care în stadiile inițiale este organizată de adulți.</p> <p>Ulterior, jocul la copil are un caracter independent.</p> <p>Alături de aceasta în procesul de joc există o interacțiune a copilului cu semenii în conformitate cu regulile.</p>	<p>Grupul persoanelor de aceeași vârstă.</p> <p>Funcționarea normală a SN.</p> <p>Activitatea sferei motorii.</p> <p>Nivelul de dezvoltare și procesele cognitive (atenție, percepție, memorie, gândire și vorbire).</p> <p>Caracteristici individuale (temperament, caracter, aptitudini).</p> <p>Dezvoltarea sferei personale: (orientarea personalității, nevoile, dorințele și motivația).</p> <p>Caracteristici comportamentale (elemente de reglare emoțională, acțiuni conform regulilor și modelului, orientarea către adult, transmiterea exactă a acțiunilor lor la cerințele sarcinii).</p> <p>Conștientizarea propriilor dorințe și menținerea comportamentului contrar circumstanțelor situaționale.</p>

În mod special vom sublinia că, ne cătând la semnificația teoretică și practică majora a problemei dezvoltării componentelor voinței la vârsta preșcolară, încă nu toate aspectele procesului dat sunt cunoscute în știința contemporană. De exemplu, nu toți factorii și condițiile care determină dezvoltarea voinței au fost suficient cercetate în psihologie. În acest context, una dintre direcțiile de cercetare a voinței este studiul ei în cadrul dezvoltării sferei motorii a preșcolarului. Realizările mari ce au loc în sfera psihomotorie la vârsta de 3 – 7 ani permit formarea productivă în cadrul ei a componentelor voinței copilului.

Analiza studiilor științifice a arătat că activitățile de dans și coregrafie contribuie atât la dezvoltarea fizică, cât și la cea morală și estetică a copilului. De exemplu, în tema de cercetare a lui

Николаева Е.В. au fost studiate în mod intenționat condițiile socio-culturale de formare a sustenabilității emoționale și volitive a adolescenților în coregrafia sportivă a colectivului [29]. În contextul menționat mai sus, este relevantă cercetarea dezvoltării componentelor voinței la preșcolar, care a fost efectuat în partea empirică a lucrării.

Al doilea capitol al tezei „**Studiul experimental al dezvoltării sferei volitive la copiii preșcolari**” cuprinde scopul, obiectivele, metodologia și etapele cercetării. Au fost evidențiate și analizate rezultatele studiului empiric, iar pe baza constatărilor au fost formulate concluziile.

Obiectul studiului nostru experimental este dezvoltarea sferei volitive la copiii preșcolari în cadrul activităților de coregrafie. Acest lucru a fost precedat de diagnosticul complex al determinării nivelurilor de formare a parametrilor și caracteristicilor voinței. **Scopul** experimentului de constatare este de a studia componentele voinței și dinamica lor la preșcolari, precum și identificarea caracteristicilor calităților volitive în funcție de genul copilului: la fete și băieți.

În conformitate cu scopul propus, au fost înaintate două ipoteze specifice. Am presupus că: dezvoltarea componentelor sferei volitive a copilului are o dinamică pozitivă pe parcursul vârstei preșcolare, dar nu întotdeauna corespunde standardelor de vârstă; există particularități ale manifestării calităților volitive în funcție de genul copilului: la fete și băieți.

Următoarele **obiective** empirice au fost înaintate pentru a pune în aplicare scopul propus și pentru a testa ipotezele studiului:

1. Analiza ideilor preșcolarilor de vârstă mare despre sfera motorie în chestionar.
2. Investigarea dinamicii formării componentelor sferei volitive pe parcursul vârstei preșcolare.
3. Efectuarea unei analize comparative a caracteristicilor calităților volitive la fete și băieți.

Pentru diagnosticarea sferei volitive a preșcolarului s-au folosit tehnici care au fost orientate la identificarea a trei grupuri de variabile: stări asociate cu manifestarea efortului volitiv; componentele voluntarității și identificarea calităților volitive.

Tabelul 2. Metodologia cercetării psihodiagnostice

<i>Nr.</i>	<i>Tehnici</i>	<i>Parametrii studiați ai activității volitive</i>
1	Tehnica lui Калинин В.И.	Concentrarea sau distragerea atenției în timpul efectuării unei sarcini cu stimuli externi
2	Tehnica lui Эльконин Д.Б.	Caracteristicile scopului în îndeplinirea sarcinii și capacitatea de a păstra claritatea scopului pe tot parcursul realizării acestuia
3	Tehnica „Dictarea grafică”	Dezvoltarea capacității de a lucra conform regulilor și eficienței, orientarea spre modelul oferit în procesul de lucru, capacitatea de a-l copia cu precizie, precum și coordonarea și abilitățile motorii fine ale mâinilor.
4	Tehnica casei cu tăierea	Dezvoltarea spontaneității, adoptarea sarcinilor, nivelul de

	cercului	dezvoltare a atenției voluntare, percepția spațială, coordonarea senzorio-motorie etc.
5	Tehnica Zbor de gâscă - aruncarea cu inelul a lui К. Левин	Nivelul calităților volitive ale individului: activitate, inițiativă, independență și capacitatea de a înțelege situația.

Pentru prelucrarea statistică a datelor în experimentul de constatare, a fost utilizată metoda de identificare a semnificației diferențelor dintre valorile medii din două grupuri independente, subordonate distribuției normale testului T-Student.

Descrierea eșantionului de cercetare. Sfera volitivă a fost studiată la 120 de copii preșcolari cu vârsta cuprinsă între 3 și 7 ani, dintre care 68 de fete și 52 de băieți. Au fost formate trei grupuri în funcție de vârstă pentru a efectua un experiment de constatare. Primul eșantion (1 LE – lotul experimental): copii de la 3 la 4 ani (dintre care 27 de fete și 13 băieți), al doilea eșantion (2 LE): copii de la 4 la 5 ani (dintre care 21 de fete și 19 băieți), al treilea eșantion (3 LE): copii de la 5 la 7 ani (dintre care 20 de fete și 20 de băieți).

În chestionar au fost studiate particularitățile reprezentărilor copiilor de vârstă preșcolară despre sfera motorie. Această parte a studiului a testat *ipoteza* conform căreia copiii care participă sistematic în activități de coregrafie, ritmică sau dans au perspective mai largi și mai complete asupra sferei motorii și a semnificației acesteia în viața unei persoane.

Chestionarul a constatat că preșcolarii mari, implicați sistematic în coregrafie, dans sau sport, au cunoștințe extinse despre mișcări, precum și importanța lor în viața umană. Acest lucru se datorează faptului că sfera motorie este reprezentată în activitatea copilului prin ocupații speciale. Această circumstanță contribuie la faptul că motivația lor pentru activitatea motorie este mai mare și, în cele din urmă, are un efect pozitiv asupra formării sferei lor motorii, precum și a personalității în ansamblu. Totodată, copiii nu pot argumenta pe deplin atitudinea pozitivă față de astfel de activități. Răspunsurile primite de la preșcolari indică faptul că în cadrul familiei și din partea majorității părinților nu există o atenție specială asupra dezvoltării sferei motorii a copiilor lor, un stil de viață sănătos nu este întotdeauna cultivat și nu este insuflat.

Rezultatele chestionarului indică faptul că dezvoltarea intenționată a sferei motorii la orele de coregrafie, dans, sport etc. este foarte importantă pentru preșcolar. Acest fapt servește ca un argument valoros în contextul impactului mediat al acestei activități asupra tuturor celorlalte sfere ale psihicului, inclusiv asupra formării voinței copilului.

În contextul studiului nostru, se stabilește că dezvoltarea volitivă a unui copil este strâns legată de dezvoltarea sferei sale motorii. Semnificația voinței în dezvoltarea de noi mișcări la preșcolar este incontestabilă. La început, voința este o condiție prin care copilul reglează și repetă

mișcările, iar apoi în cursul dezvoltării și formării lor ulterioare, preșcolarul conștientizează caracteristicile implementării lor în contextul formării unui plan de acțiune internă. Vom menționa că în cursul dezvoltării mișcării, valoarea funcțională a „instrucțiunilor” pentru preșcolar se schimbă. La început, instrucțiunea însoțește prezentarea și executarea acțiunii și apoi organizează și anticipează executarea acesteia. Astfel, calitățile motorii și volitive ale personalității preșcolarului sunt asimilate, fixate și formate. În timpul analizei datelor privind observația și chestionarul, ipoteza pentru această etapă de lucru a fost confirmată.

În continuare, vom examina și analiza rezultatele experimentului de constatare. Tabelul 3 rezumă datele și prezintă o analiză comparativă a dinamicii rezultatelor subiecților în conformitate cu metoda lui Калинин В.И. Aceasta a fost axată pe studierea nivelurilor de concentrare și distragere a atenției preșcolarilor în timp ce efectuează o sarcină.

Tabelul 3. Rezultatele preșcolarilor în conformitate cu metoda lui Калинин В.И.

Vârsta	Concentrare	Distragerea atenției	Sarcina nu este finalizată
3-4 ani	– (0%)	26 pers. (65%)	14 pers. (35%)
4-5 ani	11 pers. (27,5%)	27 pers. (67,5%)	2 pers. (5%)
5-7 ani	22 pers. (55%)	16 pers. (40%)	2 pers. (5%)

Analiza comparativă a particularităților concentrării copiilor asupra sarcinii de bază pe parcursul vârstei preșcolare a relevat următoarele fapte. Concentrarea nu este caracteristică copiilor de 3 – 4 ani. La 4 – 5 ani, acest parametru este deja format la 27,5% dintre copiii preșcolari (11 SE – subiecți experimentali). Subliniem în mod special că, la 5 – 7 ani, concentrarea asupra sarcinii este înregistrată la 55% dintre copii (22 SE). Mai mult de jumătate dintre preșcolarii mari acceptă sarcina și sunt capabili să se concentreze asupra acesteia și nu sunt distrași de la aceasta, chiar și în prezența obstacolelor.

Evaluând rezultatele participanților cercetați la parametrul „Distragere”, observăm următoarea dinamică. „Distragerea” este tipică pentru mai mult de jumătate – 65% dintre copii de 3 – 4 ani (26 SE). De asemenea, acest comportament este observat la 67,5% dintre copii de 4 – 5 ani (27 SE). Important este faptul că dinamica pozitivă a acestui parametru se manifestă până la 5 – 7 ani și distragerea de la sarcină este caracteristică numai pentru 40% dintre preșcolarii mari (16 SE). Vom menționa că prezența barierelor afectează nivelul de concentrare al copilului asupra sarcinii, dar, în general, nu-l împiedică să o execute și să o ducă la capăt.

„Nerespectarea sarcinii” și dificultatea de a-și reglementa comportamentul se caracterizează 35% dintre preșcolarii mici (14 SE). De remarcă, că modificarea acestui parametru de la vârsta preșcolară medie la cea mai mare nu a fost evidențiată. În consecință, 5% dintre copii (2) nu au reușit

să depășească obstacolele și nu s-au întors la sarcina principală. Subliniem că acest nivel al indicatorului este scăzut și, în general, persistă la preșcolarii de 4 ani.

Pentru această tehnică au fost stabilite diferențe semnificative statistice ale rezultatelor subiecților 1 LE și 2 LE, 2 LE și 3 LE. Astfel, valorile testului T-Student sunt -5.06 la $p < 0.05$ și 2.17, la $p < 0.05$.

În continuare, vom prezenta o analiză a rezultatelor subiecților privind parametrul de concentrare investigat prin metoda lui Эльконин Д.Б.

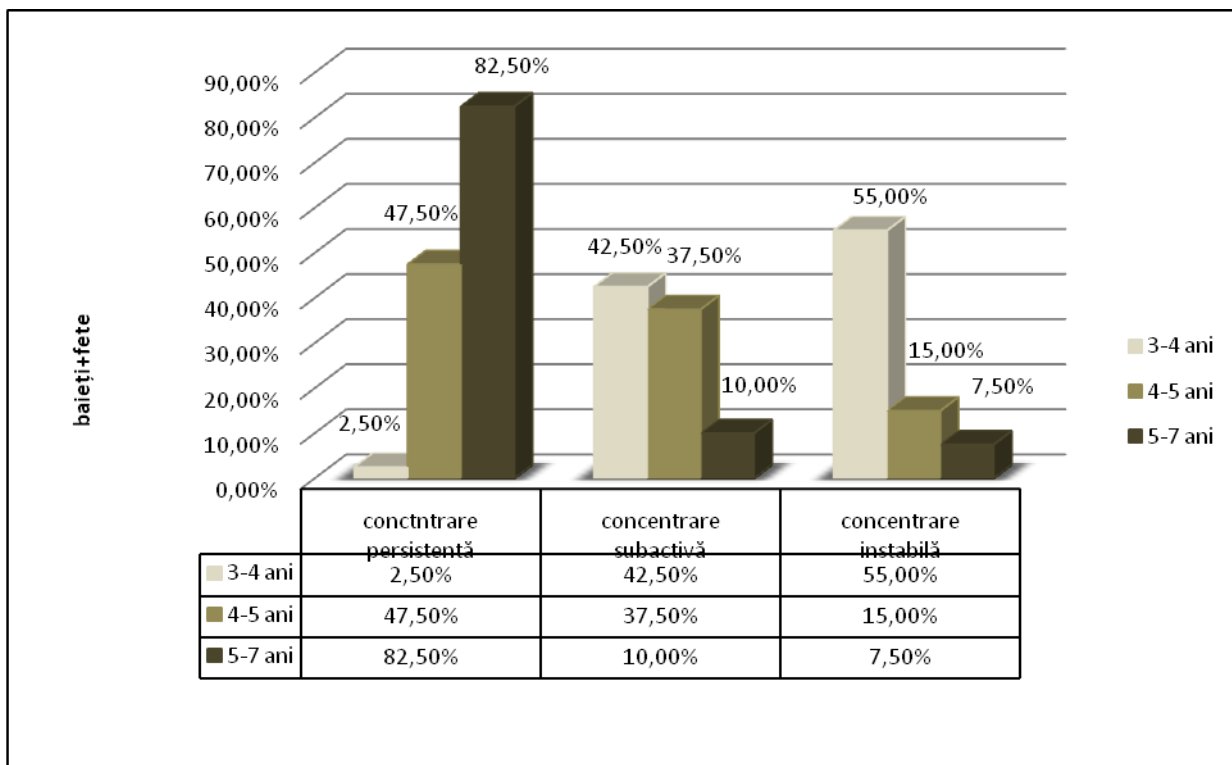

Fig. 1. Analiza comparativă a concentrării la preșcolarii de diferită vârstă

Analiza rezultatelor preșcolarii a relevat o anumită dinamică a parametrului studiat în funcție de grupele de vârstă. Astfel, concentrarea pe termen lung este caracteristică numai unui preșcolar mic (2,5% SE). Pentru 42,5% dintre subiecți (17 copii), a fost identificată o concentrare subactivă. Direcționalitatea instabilă este înregistrată la 55% dintre preșcolarii mici (22 SE). La 47,5% dintre preșcolarii de 4 – 5 ani (19 SE) se manifestă capacitatea de a îndeplini în mod deliberat sarcini care necesită eforturi volitive. 37,5% dintre copii (15 SE) se caracterizează prin concentrare inactivă, deoarece ei continuă să aibă nevoie de îndrumare de la un adult atunci când îndeplinesc sarcina. Pentru 15% dintre preșcolarii de vârstă medie (6 SE), s-a înregistrat o concentrare instabilă, deoarece au refuzat să încerce să rezolve problema.

Analiza rezultatelor preșcolărilor mari a evidențiat următoarele caracteristici. Concentrarea pe termen lung este tipică pentru majoritatea – 82,5% dintre copii (33 SE), iar concentrarea subactivă este detectată la 10% dintre copii (4 SE).

Concentrarea instabilă este înregistrată doar la 7,5% dintre preșcolarii mari (3 SE.), aceștia au refuzat să încerce să rezolve sarcina atunci când se confruntă cu dificultăți.

Datele experimentale obținute indică faptul că, începând cu preșcolăritatea mică și până la preșcolarii de 7 ani, la majoritatea copiilor, se formează capacitatea de a îndeplini în mod corespunzător sarcini care necesită eforturi puternice și de a menține claritatea obiectivului final pe parcursul realizării sale. Pentru această tehnică, au fost stabilite diferențe semnificative statistic ale rezultatelor subiecților 1 LE și 2 LE, 2 LE și 3 LE. Valorile testului T-Student sunt -5.86 la $p < 0.05$ și 2.86, la $p < 0.05$. În continuare, vom prezenta distribuția copiilor cercetați pe niveluri de voluntaritate în figura 2.

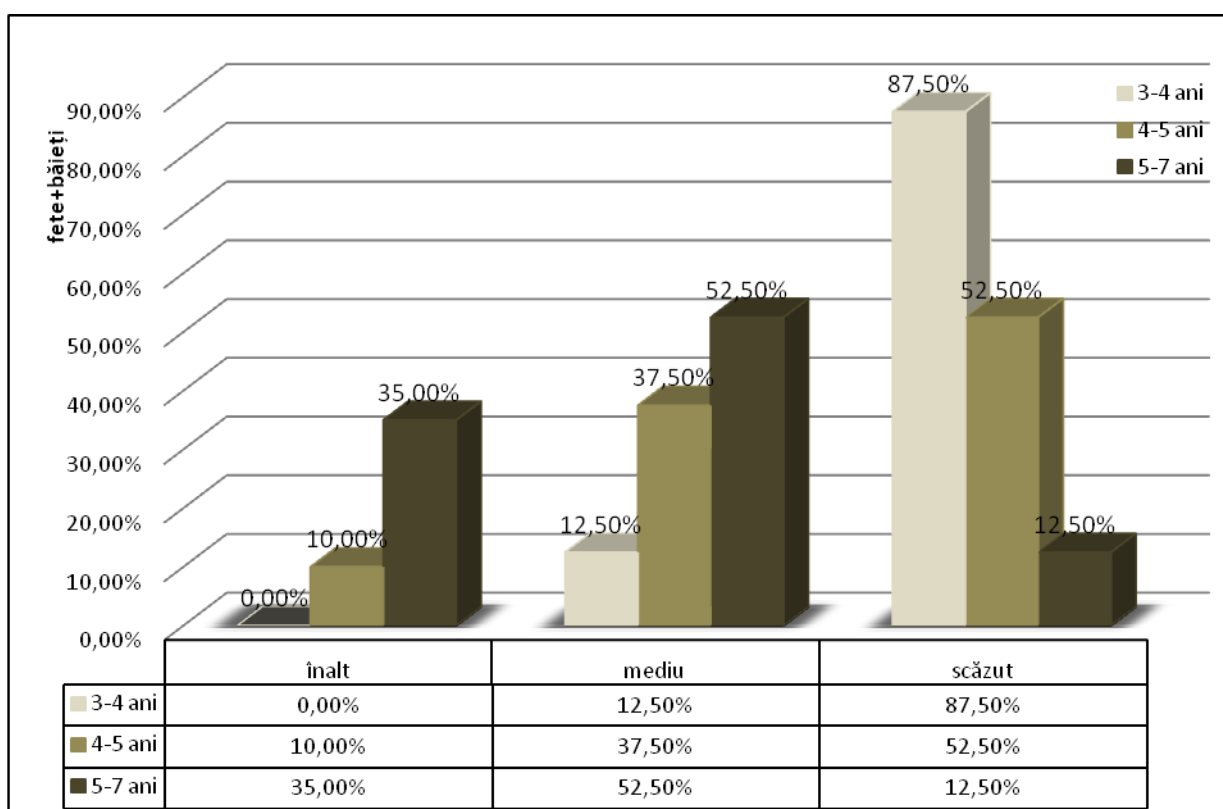

Fig. 2. Rezultatele preșcolărilor pentru tehnica „Dictare grafică”

Deci, nivelul scăzut al acestui parametru este caracteristic majorității preșcolărilor mici – 87,5% (35 SE), 52,5% dintre copiii de 4 – 5 ani (21 SE), iar până la vârsta de 7 ani a fost fixat, doar la 12,5% copii (5 SE). Preșcolarii cu un nivel scăzut de voluntaritate nu acceptă sarcina educativă și

se orientează slab în spațiu. Pentru ei este caracteristic capacitate redusă de muncă și lipsă de motivație la finalizarea sarcinilor, precum și lipsa de interes pentru activitățile de joc.

Nivelul mediu al acestui parametru a fost depistat la 12,5% din preșcolarii mici (5 SE), 37,5% din copiii de 4 – 5 ani (15 SE) și la 52,5% din preșcolarii mari (21 SE). Acest nivel indică faptul că copilul acceptă sarcina educativă, este orientat în spațiu și face față primului model. În acest caz, copilul preșcolar îndeplinește corect al doilea și al treilea model conform dictării. Cu toate acestea, atunci când continuă să lucreze independent, face greșeli, iar modelul desenat nu se potrivește modelului oferit. Nivelul înalt al voluntarității este tipică doar pentru 10% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 – 5 ani (4 SE), precum și pentru 35% dintre copiii preșcolari mari (14 SE). Aceștia fac față sarcinii, lucrează independent, pot avea erori individuale, dar modelele desenate corespund exemplului. Pentru această tehnică, au fost stabilite diferențe semnificative statistic în rezultatele băieților și fetelor la vârsta preșcolară. Astfel valorile testului T-Student sunt -1.95 la $p < 0.05$ și 1.95, la $p < 0.05$.

Pentru a studia dinamica formării voluntarității la vârsta preșcolară, a fost utilizată Tehnica casei cu tăierea unui cerc, datele obținute sunt prezentate în tabelul 4.

Tabelul 4. Rezultatele preșcolarilor pentru Tehnica casei cu tăierea unui cerc

Vârsta	Sub normal	scăzut	Sub mediu	mediu	bun	foarte bun	Înalt	Cea mai înaltă
3-4 ani	9 SE (22,5%)	22 SE (55%)	6 SE (15%)	1 SE (2,5%)	2 SE (5%)	–	–	–
4-5 ani	–	4 SE (10%)	4 SE(10%)	19 SE (47,5%)	9 SE (22,5%)	4 SE (10%)	–	–
5-7 ani	–	2 SE (5%)	–	2 SE (5%)	7 SE (17,5%)	4 SE (10%)	18 SE (45%)	7 SE (17,5%)

Analiza dinamicii formării voluntarității la vârsta preșcolară a relevat următoarele date. Astfel, un nivel extrem de scăzut este caracteristic numai pentru 22,5% dintre preșcolarii mici (9 SE). Nivelul scăzut al voluntarității a fost înregistrat la 55% dintre copiii de 3 – 4 ani (9 SE), 10% dintre copiii de vârstă preșcolară medie (4 SE) și doar la 5% dintre cei cercetați de 5 – 7 ani (2 SE). Nivelul mai jos de mediu este caracteristic pentru 15% dintre copiii de 3 – 4 ani (6 SE) și 10% dintre cei cercetați de 4 – 5 ani (4 SE). Nivelul mediu de voluntaritate este caracteristic doar unui preșcolar mic (2,5%), 47,5% din copiii de 4 – 5 ani (19 SE) și doi preșcolari mari (5%). Vom menționa că un nivel bun de voluntaritate a fost evidențiat la doi copii preșcolari de vârstă mică (5%), 22,5% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 – 5 ani (9 SE) și 17,5% la copiii preșcolari (9 SE) și, respectiv, un nivel foarte bun, 10% dintre cei cercetați au 4 – 5 ani și 5 – 7 ani (câte 4 SE). Nivelul înalt și nivelul foarte înalt de voluntaritate sunt caracteristice numai pentru 45% și 17,5% dintre preșcolarii mari

(18 și 7 SE). Pentru această tehnică au fost stabilite diferențe semnificative statistic ale rezultatelor celor cercetați 1 LE și 2 LE, 2 LE și 3 LE. Valorile testului T-Student sunt -4.00 la $p < 0.05$ și -4.33, la $p < 0.05$.

Pentru a analiza dezvoltarea calităților volitive ale copilului, activitatea, inițiativa, independența și capacitatea de a înțelege situația, s-a utilizat metoda „Gâsca– aruncarea cu inelul”. Datele generalizate obținute ale eșantioanelor testate sunt prezentate în figura 3.

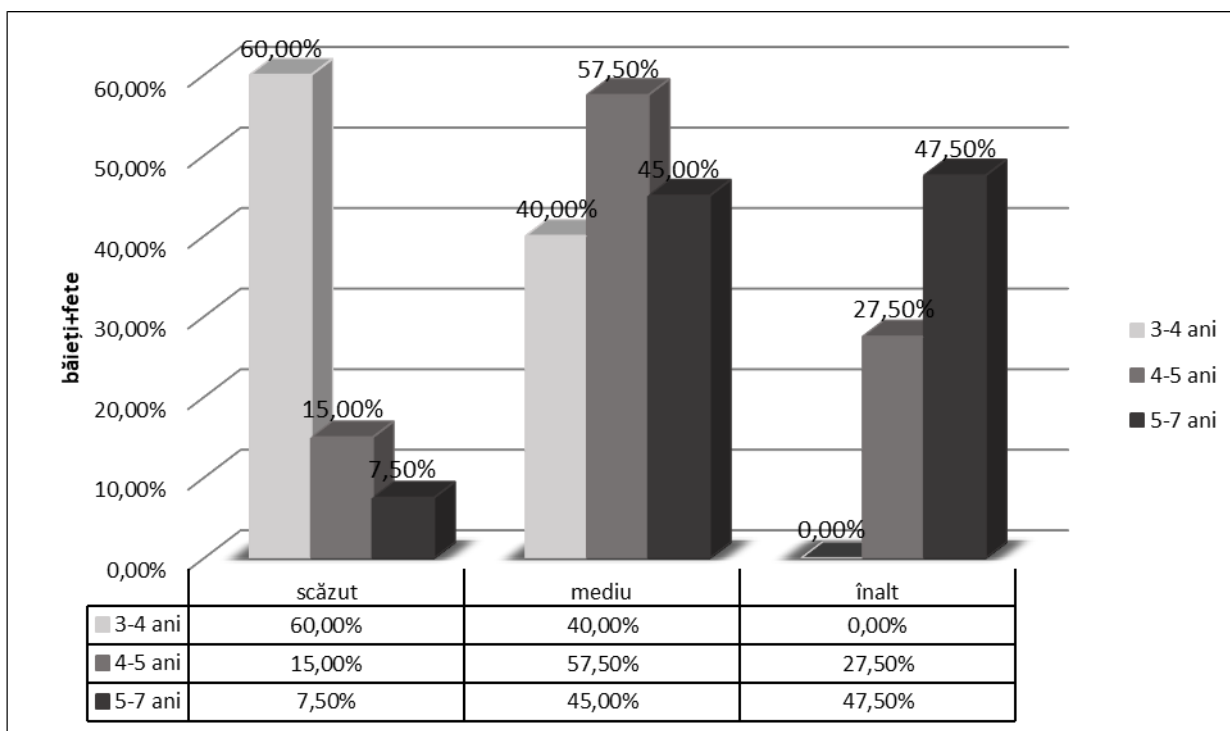

Fig. 3. Analiza comparativă a rezultatelor la preșcolari pentru Metoda „Gâsca – aruncarea cu inelul”

Atunci când luăm în considerare dinamica dezvoltării calităților volitive, am identificat următoarele fapte. Un nivel scăzut este tipic pentru 60% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 3 – 4 ani (24 de copii), pentru 15% dintre cei cercetați cu vârsta cuprinsă între 4 – 5 ani (6 copii), și persistă și la 7,5% dintre copiii preșcolari mari (3 SE). Nivelul mediu a fost înregistrat: la 40% dintre preșcolari de vârstă mică (16 SE), 57,5% dintre copiii de 4 – 5 ani (23 pers.) și 45% dintre preșcolari mari (18 SE). Nivelul înalt al activității, inițiativei și independenței nu este caracteristic preșcolarilor mici, iar în grupul copiilor testați cu vârsta cuprinsă între 4 și 5 ani acesta a fost stabilit la 27,5% (11 persoane). Totodată, nivelul înalt al calităților de voință este format la 47,5% din preșcolarii mari (19 SE). Pentru această tehnică au fost stabilite diferențe semnificative statistic ale rezultatelor celor testați 1 LE și 2 LE, 2 LE și 3 LE. Valorile testului T-Student sunt -5.61 la $p < 0.05$ și 1.92, la $p < 0.05$.

Analiza de gen a rezultatelor experimentului constator a arătat că, pe toți parametrii studiați, băieții depășesc fetele și această dependență este caracteristică pe tot parcursul vârstei preșcolare. Analiza statistică a rezultatelor a stabilit importanța diferențelor de gen la băieți și fete pe niveluri de dezvoltare a imaginației, precum și în manifestarea activității, inițiativei, independenței în îndeplinirea sarcinii. În consecință, valorile testului T-Student sunt 1.95, cu $p < 0.05$ (metoda „Dictare grafică”) și testului T-Student este -1.86 la $p < 0.05$ (metoda „Gâscă –aruncarea cu inelul”).

Datele obținute ca urmare a experimentului de constatare ne-au permis să formulăm următoarele concluzii. Dezvoltarea componentelor sferei volitive (capacitatea de a finaliza sarcina și de a menține obiectivul pe parcursul punerii în aplicare a acesteia, în mod voluntar, elemente ale reglării comportamentului și a calităților volitive) sunt la un nivel scăzut și mediu pentru majoritatea copiilor preșcolari. Vom remarca că diverși factori pot fi cauzele nivelurilor scăzute ale componentelor volitive. De exemplu, cerințele „contradictorii” ale adulților, precum și strategia „nepăsătoare” de creștere a copiilor, care este deosebit de frecventă astăzi în rândul părinților tineri. Împreună cu motivele menționate, este important să evidențiem fundalul dezechilibrat al activității, particularitățile funcționării sistemului nervos și temperamentul preșcolariilor etc.

A fost evidențiată experimental dinamica pozitivă a dezvoltării parametrilor studiați ai sferei volitive pe parcursul vârstei preșcolare de la 3 la 7 ani. Acest fapt este confirmat statistic și indică faptul că criteriul de vârstă este important în formarea voinței copilului.

Experimental au fost identificate principalele caracteristici calitative ale voinței la preșcolari. Astfel, copiii nu dețin în mod suficient caracteristici cum ar fi supunerea comportamentului lor la reguli sau la un anumit scop. Ei nu pot manifesta eforturi volitive și perseverență pentru a-și atinge scop. Preșcolarii nu sunt capabili să ducă acțiunea începută până la capăt, nu pot depăși întotdeauna diferite obstacole în calea spre scop.

O achiziție importantă a unui preșcolar în dezvoltarea voinței este un anumit nivel de organizare, comportament și activitate voluntară, ca capacitate de a-și subordona acțiunile la cerințele „necesare”, mai degrabă decât „dorință”. Toate tipurile de activități ale copilului influențează dezvoltarea comportamentului voluntar, dar locul primordial îi revine jocului. Am luat în considerare acest fapt în elaborarea și dezvoltarea unui program de activități coregrafice pentru dezvoltarea calităților volitive puternice la preșcolar.

Rezumând datele experimentale, s-a constatat că, în vârsta preșcolară, formarea voinței și a voluntarității abia începe și are un caracter spontan și situațional. În această perioadă, apare

comportamentul independent, care permite copilului să determine și să conștientizeze acțiunile sale. Acest fapt este foarte important și justifică necesitatea organizării unor activități speciale în scopul formării componentelor voinței în orele de coregrafie. Implementarea acestei sarcini a fost realizată în secțiunea următoare a lucrării.

În capitolul 3 al lucrării „**Dezvoltarea sferei volitive a preșcolarului în condiții experimentale**” este examinat specificul formării componentelor volitive la preșcolar în cadrul orelor de coregrafie.

Următoarele obiective au fost îndeplinite în cadrul experimentului formativ: fundamentarea teoretică a modelului și, pe baza acestuia, elaborarea unui program pentru dezvoltarea componentelor voinței în timpul activităților de coregrafie la preșcolari; testarea experimentală a programului și verificarea eficacității acestuia în experimentul de control; pe baza rezultatelor studiului de a oferi recomandări metodologice coregrafilor, profesorilor, psihologilor și educatorilor pentru dezvoltarea sferei volitive în rândul copiilor preșcolari.

Ipoteza pentru experimentul formativ: prin activitățile de coregrafie putem dezvolta componentele sferei volitive la preșcolari.

Variabila independentă a studiului a fost participarea preșcolarilor la activitățile coregrafice, iar componentele sferei volitive a copilului au acționat ca variabilă dependentă, asupra căreia s-a acționat în cadrul experimentului. Pentru a testa ipoteza, au fost folosite experimente de formare și control.

Strategiile care vizează dezvoltarea voinței există în literatura științifică și aplicată. Acestea au fost elaborate în lucrările lui Гарсиашвили Л.А., Коломинский Я.Л., Котырло В.К., Левина Н.А., Селиванов В.И., Синицару Л.А., Смирнова Е.О., Цыркун Н.А., ș.a. [9, 14, 18, 32, 35, 37]. Autorii subliniază că formarea componentelor volitive ar trebui să se bazeze pe legitățile de dezvoltare psihică a preșcolarului [24, 92]. Activitățile educaționale pentru preșcolari au fost propuse de Суровцева А.В., care a pus un accent deosebit pe educația voinței copilului în familie [36].

Pentru formarea componentelor volitive, am elaborat un program special cu includerea activităților de joc coregrafic, care, pe de o parte, a luat în considerare capacitățile de vârstă și caracteristicile individuale ale preșcolarului. Pe de altă parte, punctul de plecare al creării acestuia a fost necesitatea de a se concentra pe zona proximei dezvoltări al copilului. Subliniem în special că anume astfel pot fi depistate rezervele de actualizare psihicului și procesele volitive. Am sistematizat condițiile psiho-pedagogice și strategiile de lucru cu copiii la orele de coregrafie. În continuare, vom

prezenta condițiile care au fost respectate la educarea voinței preșcolarului în cadrul activităților de coregrafie:

Profesorul - antrenor a fost conducătorul cointerestat în dezvoltarea componentelor sferei volitive a copiilor.

1. Clasele de coregrafie au avut un caracter organizat, cu un scop bine determinat și sistematic.
2. Au fost utilizate activ metodele de interacțiune în sistemul „pedagog (coregraf) - copil-colectiv de copii” ca surse imediate și mijloace de educație a sferei volitive a preșcolarului în procesul de formare a coregrafiei.

În continuare, vom prezenta conținutul modelului de formare a componentelor voinței prin dezvoltarea sferei motorii în cadrul activităților de coregrafie. Acestea au inclus: sfera motorie, care acționează ca un mijloc în procesul specificat, dar are în același timp propria valoare; disciplină și clase sistematice; abordare individuală; forma de grup a claselor; utilizarea acțiunilor ciclice (de exemplu, repetări pe un model); utilizarea elementelor de joc; atmosferă binevoitoare, dar confidențial strictă a cursurilor; dependența de tactica de antrenament - de la simplu la complex; o evaluare pozitivă a succeselor, realizărilor și caracteristicilor minore ale unui preșcolar; implicarea părinților în promovarea eforturilor volitive ale copilului.

Un astfel de model conceptual și strategia psiho-pedagogică bazată pe acesta este promițătoare, deoarece datorită ei, se dobândește un efect dublu pentru copil. Astfel, pe de o parte, preșcolarul dobândește noi cunoștințe, stăpânește abilitățile motorii, iar pe de altă parte se formează calități volitive și formațiuni de reglementare.

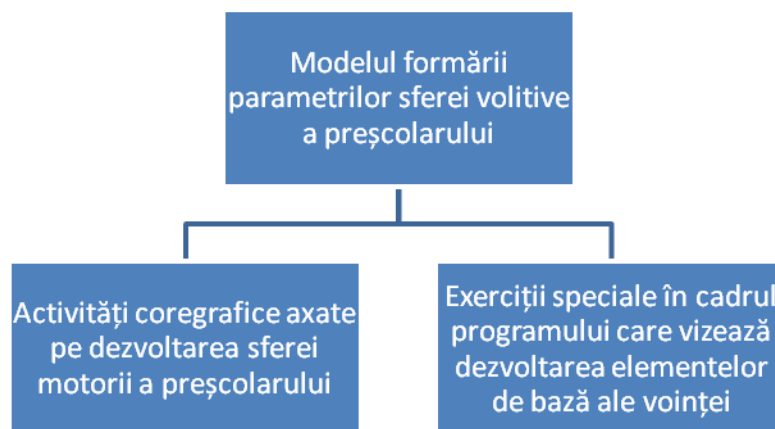

Fig. 4. Modelul de formare a componentelor sferei volitive a preșcolarului

Activitățile de formare au inclus diferite sarcini și exerciții care au fost elaborate ținând cont de toate regulile internaționale și standardele coregrafice pentru grupuri de dans, clase, colective, studiouri etc. Programul de activități coregrafice este conceput pentru „începători” și include

învățarea a două dansuri principale: „vals lent” și „Jive” [17]. Este important de subliniat că în timpul activităților au fost dezvoltate intenționat următoarele componente ale voinței: elemente de spontaneitate și auto-reglare prin stăpânirea mișcărilor; concentrarea, spiritul de inițiativă și independență, prin studiul mișcărilor; capacitatea de a reflecta asupra situației; capacitatea de a finaliza sarcina și capacitatea de a menține obiectivul pe parcursul executării acestuia; persistența în „însușirea mișcărilor”; perseverența; încrederea în forțele proprii; organizarea, de reținere, de auto-control, în timpul activității, prin interpretarea elementelor de dans; determinare, curaj, disciplină.

Cercetarea formativă a fost efectuată pe baza școlii de dans și coregrafie „EXTREME & MAXIMUM”. Conform rezultatelor experimentului de constatare, GE și GC s-au format pentru 7 copii de 4 ani cu indicatori scăzuți în ceea ce privește sfera volitivă. Cu copiii GE, au fost efectuate 2 ore coregrafice pe săptămână, cu o durată de 45 de minute timp de două luni. Preșcolarii GC nu au participat la orele de coreografie.

Pentru a determina eficacitatea programului de activități coregrafice, a fost efectuat un experiment de control cu copiii din GE și GC, folosind testele din experimentul de constatare. În continuare, vom analiza rezultatele experimentului de control din tabelele 5 și 6.

Tabelul 5. Analiza comparativă a rezultatelor GC și GE în experimentul de control pentru metodele aplicate în %

	Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel ridicat	
	GC	GE	GC	GE	GC	GE
Tehnică Lui Калин В.И.	100 (7 SE)	14,3 (1 SE)		71,4 (5 SE)	-	14,3 (1 SE)
Tehnică lui Эльконин Д.Б.	100 (7 SE)	-	-	100 (7 SE)	-	-
Dictare grafică	85,7 (6 SE)	-	-	85,7 (6 SE)	-	14,3 (1 SE)
Tehnică de aruncare cu inelul	85,7 (6 SE)	14,3 (1 SE)	14,3 (1 SE)	57,1 (4 SE)	-	28,6 (2 SE)

Rezumând analiza rezultatelor experimentului de control, putem afirma eficacitatea programului de activități coregrafice dezvoltat și testat, destinat dezvoltării componentelor sferei volitive la preșcolarii mici.

Tabelul 6. Semnificația diferențelor în rezultatele GC și GE în experimentul de control

Nr.	Tehnici	Testul U Mann-Whitney	Semnificația diferențelor
1.	Tehnică lui Калин В.И.	Valoarea U este 6.	Rezultatul este semnificativ la $p < .05$.
2.	Tehnică Dictare grafică	Valoarea U este 3.	
3.	Tehnică lui Эльконин Д.Б.	Valoarea U este 2.	
4.	Casa cu tăierea cercului	Valoarea U este 3.	
5.	Tehnică de aruncare cu inelul	Valoarea U este 6.	

Constatările ne-au permis să concluzionăm că activitățile de coregrafie sunt productive în direcția dezvoltării componentelor voinței. Subliniem că ipoteza pentru partea de formare a studiului experimental și-a găsit confirmare experimentală. Pe baza rezultatelor obținute în experimentul de control după ciclul de formare, pot fi formulate următoarele concluzii generale.

Vârsta preșcolară este o perioadă sensibilă pentru formarea sferei volitive a copilului, iar opțiunile pentru dezvoltarea acesteia sunt diverse. Pentru formarea intenționată a componentelor sferei volitive, o abordare eficientă este participarea preșcolărilor în programul formativ, care este orientat la dezvoltarea sferei motorii. Principalul argument pentru utilizarea acestui program este faptul că dezvoltarea mișcărilor necesită eforturi puternice din partea copilului, lucru necesar și în depășirea treptată a dificultăților care apar în orele antrenamentelor sistematice și la competițiile ulterioare.

În acest context, sarcina principală pentru un antrenor-profesor este să nu distrugă sau să depășească dorințele copilului, ci, dimpotrivă, să-l ajute să înțeleagă și să-și conștientizeze propriile dorințe și să le mențină în pofida circumstanțelor situaționale. Calitățile voinței sunt formațiuni „interne”, iar experiența pe care un copil o va primi în interacțiune cu un instructor sau un profesor la orele coregrafice poate servi drept „temelie”.

Rezultatele experimentului de control au arătat că, în vârsta preșcolară, dinamica pozitivă a dezvoltării unor astfel de parametri ai voinței este posibilă prin: mișcări voluntare ale copilului (coordonare și abilități motrice fine ale mâinilor); orientarea după modelul oferit în procesul de lucru și capacitatea de a-l copia corect; capacitatea de a lucra conform regulilor și performanței; voluntaritate, nivelul de dezvoltare a atenției voluntare, percepția spațială și coordonarea senzorio-motorie în condițiile activităților coregrafice. Constatările experimentale sugerează că cea mai clară creștere a nivelului a fost realizată pentru următoarele componente ale voinței: abilitatea de a lucra conform regulilor și performanței, inițiativei și improvizării. În rândul copiilor GE, au fost înregistrate nu numai o creștere cantitativă a indicatorilor privind parametrii studiați, ci au fost stabilite schimbări calitative pozitive ale voinței. Părinții, copiilor implicați în activități coregrafice, au remarcat impactul lor pozitiv asupra dezvoltării motorii și sferei volitive a preșcolărilor.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Compartimentul „**Concluzii generale și recomandări**” conține sinteza studiului, analiza și generalizarea rezultatelor experimentelor de constatare, formare și control. În baza datelor obținute au fost elaborate recomandări practice pentru pedagogi, coregrafi, părinți și psihologi. Totodată,

sunt indicate limitele lucrării științifice și au fost examinate perspectiva cercetărilor ulterioare pe acest subiect, ținând cont de rezultatele obținute și concluziile formulate.

Dezvoltarea voinței preșcolarului este baza întregii dezvoltări psihice a copilului. Importanța și necesitatea, precum și posibilitatea formării sale, au fost dovedite în studiul de față [22].

Analiza rezultatelor obținute în cercetarea experimentală ne permite să formulăm următoarele concluzii:

1. Într-o situație de dezvoltare spontană, componentele sferei volitive (voluntaritate, elemente ale reglării comportamentului, concentrarea, inițiativa, independența, capacitatea de a înțelege situația, capacitatea de a finaliza sarcina și de a menține obiectivul în timpul punerii în aplicare), la copiii preșcolari se află la un nivel de dezvoltare scăzut sau mediu. [24].
2. Studiul reprezentărilor preșcolarilor despre sfera motorie a relevat următoarea legitate. Copiii care frecventează sistematic orele de coregrafie, ritmică sau dans au o înțelegere mai largă și mai completă a sferei motorii și a semnificației acesteia în viața umană. Această circumstanță contribuie la faptul că motivația preșcolarilor la activitatea motorie este mai mare, iar acest lucru influențează pozitiv formarea sferei motorii a preșcolarului [23].
3. În cercetare s-a stabilit o experiență dinamică pozitivă a dezvoltării parametrilor sferei volitive la preșcolarii de la 3 la 7 ani. Diferențele dintre nivelurile de dezvoltare ale componentelor voinței la copiii de vârstă preșcolară mică, mijlocii și mari sunt semnificative statistic, ceea ce indică importanța criteriului de vârstă în formarea voinței copilului. O altă legitate importantă, evidențiată experimental și confirmată statistic în studiul constatat, este că, la parametri precum nivelurile de improvizare, activitate, inițiativă și independență, băieții întrec fetele și această tendință persistă pe tot parcursul vârstei preșcolare [26, 27, 28].
4. Analiza literaturii științifice a arătat că dezvoltarea voinței și voluntarității comportamentului este influențată de toate activitățile copilului, dar locul principal îi revine jocului. Acest fapt a fost luat în considerare la crearea și elaborarea unui model și a unui program de dezvoltare a componentelor voinței la orele de coregrafie pentru copiii preșcolari [25].
5. La vârsta preșcolară se pun bazele formării voinței și voluntarității. Condițiile optimale pentru aceasta sunt dezvoltarea sferei motorii ca parte a claselor speciale în echipa de dans. Eficacitatea programului de activități coregrafice dezvoltat a fost confirmată într-un

experiment de control. Astfel, au fost relevate schimbări pozitive semnificative statistic în parametrii de bază ai voinței: mișcările voluntare ale copilului; orientarea conform modelului oferit în procesul de lucru și capacitatea de a-l copia corect; capacitatea de a lucra conform regulilor și performanței; voluntaritate, nivelul de dezvoltare a atenției voluntare și a calităților volitive [25].

Noutatea și originalitatea științifică. Cercetarea prezintă rezultate noi privind dinamica dezvoltării sferei volitive a preșcolarului, care completează și specifică cunoștințele științifice despre mecanismele de formare a componentelor voinței copilului. Teza conține rezultate originale privind specificul formării voinței în cadrul activităților de coregrafie. Au fost obținute date noi privind diferențele de vârstă și de gen în formarea abilităților de voluntaritate, asumarea sarcinii, subordonarea regulii etc., aceasta a servit drept bază pentru elaborarea strategiei de dezvoltare a calităților volitive în condiții experimentale.

Semnificația teoretică a lucrării constă în faptul că a fost efectuat un studiu complex al dezvoltării componentelor sferei volitive la orele de coregrafie, au fost identificate specificul și trăsăturile formării voinței în perioada preșcolară și s-au stabilit diferențe în manifestarea calităților volitive la fete și băieți.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în faptul că modelul propus și programul elaborat pentru dezvoltarea parametrilor sferei volitive a preșcolarului în cadrul activităților de coregrafie pot fi aplicate de educatori, profesori și specialiști pentru a lucra cu copiii în această direcție. Testele psihodiagnostice prezintă un interes practic în studierea sferei volitive a preșcolarilor, iar standardele orientative de dezvoltare a componentelor sale pot fi utilizate pentru o abordare detaliată și complexă în studierea sferei volitive la preșcolari. Analiza reprezentărilor preșcolarilor privind sfera motorie poate fi utilizată de către educatori pentru organizarea și optimizarea dezvoltării sferei.

Scopul a fost realizat în lucrare și ipotezele au fost confirmate în toate etapele studiului. **Rezultatele obținute în cercetare care contribuie la soluționarea problemei științifice importante** constau în identificarea caracteristicilor și a dinamicii sferei volitive la vârsta preșcolară, stabilirea diferențelor în manifestarea elementelor componente ale voinței la fete și băieți, precum și elaborarea un program de formare care a permis influența pozitivă eficientă asupra dezvoltării calităților volitive la preșcolari în cadrul activităților de coregrafie.

Pe baza rezultatelor studiului componentelor sferei volitive la copiii de vârsta preșcolară și formarea acestora în cadrul claselor coregrafice, au fost elaborate **recomandări** pentru profesori-coregafi, educatori și părinți.

1. Sarcinile care vizează dezvoltarea sferei motorii a preșcolarului trebuie organizate ținând cont de caracteristicile individuale și de vârstă ale copilului.
2. Cerințele sistematice și simple ale adulților față de comportamentul copiilor reprezintă baza pentru dezvoltarea voinței copilului și a componentelor acestuia.
3. Pentru coregraf, cunoașterea legilor psihologice care reglementează dezvoltarea unui preșcolar este importantă pentru a organiza orele.
4. Importanța utilizării capacităților sensibile ale preșcolarilor pentru educatori și părinți și concentrarea influențelor lor educaționale asupra dezvoltării concentrate a componentelor voinței.
5. În cadrul activităților de coregrafie, profesorul trebuie să țină cont de particularitățile dezvoltării sferei volitive la băieți și fete, stabilite în studiul experimental.

Cu toate acestea, observăm și **o anumită limitare a acestui studiu**, deoarece nu acoperă toate părțile studierii particularităților voinței copilului și a dezvoltării acestuia. În acest context, este de interes formarea componentelor sferei volitive în cadrul altor activități ale copilului (artistic, muzical, sportiv etc.) și evaluarea eficienței unei astfel de lucrări.

Sugestii privind cercetările de perspectivă. Planul cercetărilor ulterioare a acestei probleme științifice poate include studierea specificului calităților volitive, precum și alți parametri ai voinței copilului la vârstele preșcolare și școlare primare. În același timp, prezintă interes studierea dinamicii dezvoltării voinței copilului și a componentelor sale atunci când aplicăm Modelul și programul de joc coregrafic la vârsta școlară primară. Alături de aceasta, un alt domeniu important de cercetare poate fi influența claselor coregrafice asupra altor zone ale psihicului copilului (de exemplu, asupra dezvoltării proceselor emoționale) și personalitatea acestuia.

BIBLIOGRAFIE

1. GÎNGOTA, N. *Dezvoltarea sferei afectiv volitive la vârsta școlară mică în diferite situații sociale de dezvoltare*. Autoreferat al tezei de doctor în psihologie. Chișinău: UPS I. Creangă. 2003. 23 p.
2. MAXIMCIUC, V. *Modelele psihopedagogice de dezvoltare a sferei emoțional volitive a copilului cu reținere în dezvoltarea psihică*. Teza de doctor în psihologie. Chișinău. 2012. 201 p.
3. АНАНЬЕВ, Б.Г. *Развитие воли и характера в процессе дошкольного воспитания*. Избранные психологические труды. М., 1980. Т. 2. 288 с.
4. АСМОЛОВ, А.Г. *Психология личности: культурно-историческое понимание развития человека*. М.: Изд-во Смысл, 2007. 610 с. ISBN: 978-5-89357-258-2, 978-5-7695-5790-3
5. БОЖОВИЧ, Л.И. *Проблемы формирования личности*. Москва – Воронеж. НПО «Модэк», 2001. 352 с. ISBN 5-89395-285-5.
6. БЫКОВ, А.В. *Генезис волевой регуляции*. М.: Изд-во УРАО, 2002. 112 с. ISBN 5-204-00356-8.
7. ВЫГОТСКИЙ, Л.С. *Психология развития ребенка*. М.: Эксмо, 2003. 512 с. ISBN 5-699-03524-9.
8. ВЫСОЦКИЙ, А.И. *Экспериментальное исследование волевой активности. Основные подходы к психологическому исследованию волевой активности личности*. Экспериментальные исследования волевой активности: межвузовский сборник научных трудов. Под ред. А.И. Высоцкого и др. Рязань: РГПИ, 1986. с. 24–38.
9. ГАРСИАШВИЛИ Л.А., *Развитие воли ребёнка в дошкольном, младшем и среднем школьном возрасте*. Дис. канд. психол. наук. М., 2000.
10. ИВАННИКОВ, В.А. *Психологические механизмы волевой регуляции*. СПб.: Питер, 2006. 208 с.
11. ИГНАТЬЕВ, Е.И. *Экспериментальное изучение простейших компонентов воли у школьников*. Вопросы психологии личности: Сборник научных трудов. М., 1960. С. 108–129.
12. ИЛЬИН, Е.П. *Психология воли*. 2-е изд. СПб.: Питер, 2009. 368 с.
13. КАЛИН, В.К. *Волевая регуляция деятельности*. Автореф. дис. докт. психол. наук. Тбилиси. 1989. 39 с.
14. КОЛОМИНСКИЙ, Я.Л. *Развитие волевой сферы ребенка*. В: Психическое развитие детей в норме и патологии: психологическая диагностика, профилактика и коррекция. Я.Л. Коломинский, Е.А. Панько, С.А. Игумнов. СПб.: Питер, 2004. 480 с. ISBN 5-947238-08-Х.
15. КОНОПКИН, О.А. *Общая способность к саморегуляции как фактор субъективного развития*. Вопросы психологии. 2004. № 2. с. 160. ISSN 0042-8841.
16. КОТЫРЛО, В.К. *Основные стороны волевого развития старших дошкольников*. М.: 1996. 440 с.
17. ЛАЙЕРД, У. *Техника латиноамериканских танцев*. Учебное пособие. Часть 1 М., Артис. 2003. 180 с.

18. ЛЕВИНА, Н.А. *Система работы по эмоционально-волевому развитию: ст. и подгот. группы*. Волгоград: Корифей, 2009. 96 с. ISBN 978-5-93312-833-5.
19. ЛЕОНОВА, О.В. *Развитие нравственно-волевых качеств личности старшего дошкольника средствами народной педагогики*. Автореф. дис. канд. пед. наук. Ставрополь, 1996. 18 с.
20. ЛЕОНТЬЕВ, А.Н. *Воля*. Вестник Московского университета. Серия 14. «Психология». 1993. № 2. с. 3-14. ISSN 2309-9852.
21. ЛУРИЯ, А.Р. *О генезисе произвольных движений*. Вопросы психологии, 1957, № 6, с. 3-10. ISSN 0042-8841
22. МУЛЬКО, Ю. *Подходы к изучению психомоторного развития в психологии* În: **Revista Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială**, 2009, nr. 3 (15). p. 77-83. ISSN 1857-0224.
23. МУЛЬКО, Ю., РАКУ, Ж. *Развитие воли у ребенка дошкольного возраста*. În: **Probleme actuale ale științelor umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor**. Vol. X. Partea I. Chișinău: UPS „I. Creangă”, 2011. p. 171-179.
24. МУЛЬКО, Ю. *Особенности развития произвольности у дошкольников*. În: **Revista Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială**, 2019, nr. 2 (55). p. 124-131. (cu coautor). ISSN 1857-0224.
25. МУЛЬКО, Ю. *Двигательная сфера и хореография как основа развития волевой сферы дошкольника* În: **Revista Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială**, 2019, nr. 3 (56). p. 18-29. ISSN 1857-0224.
26. МУЛЬКО, Ю. *Гендерный анализ развития компонентов волевой сферы в дошкольном возрасте*. În: **Revista Psihologie**. nr. 1-2, 2019. p. 3-12. (cu coautor) ISSN 1857-2502.
27. МУЛЬКО, Ю. *Динамика развития активности, инициативности и самостоятельности у ребенка в дошкольном возрасте*. **Cadrul didactic: promotor al politicilor educaționale. Materialele Conferinței Științifice Internaționale**. 11-12 octombrie, 2019. Chișinău: IȘE: (Tipogr. „Print Caro”), 2019. p. 429-434. ISBN 978-9975-48-156-4.
28. МУЛЬКО, Ю. *Развитие волевых усилий у детей в дошкольном возрасте*. **Integrare prin cercetare și inovare. Rezumalele Conferinței Științifice Internaționale. Științe sociale**. 9-10 noiembrie, Chișinău: CEP USM, 2019, p 101-105. ISBN 978-9975-71-701-4.
29. НИКОЛАЕВА, Е.В. *Социально-культурные условия формирования эмоционально-волевой устойчивости подростков в коллективе спортивно-бальной хореографии*. Автореф. дис. канд. пед. наук, М. 2006.
30. РАКУ, Ж. АКЧИУ, В. *Психолого-педагогические аспекты и дидактический потенциал хореографии в развитии координационных двигательных способностей младших школьников*. În: **Revista Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială**, 2018, nr. 4 (53). p. 115-121. ISSN 1857-0224
31. РОГОВ, Е.И. *Эмоции и воля*. М., Изд-во Владос., 2010. 223 с. ISBN: 978-5-691-00270-0
32. СЕЛИВАНОВ, В.И. *Воля и ее воспитание*. М., Знание, 1976.

33. СИНИЦИАРУ, Л.А. *Роль взрослого в становлении произвольности в старшем дошкольном возрасте*. Автореф. дисс. канд. психол. наук. М. 1992, 16 с.
34. СМЕРНОВ, Б. Н. *Воля и саморегуляция спортивной деятельности*. Мир психологии. 2000. № 3. с. 64-70. ISSN 2073-8528.
35. СМЕРНОВА, Е.О. *Развитие воли и произвольности у детей дошкольного возраста*. Детская психология. М.: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2008. 366 с. ISBN 978-5-691-00893-1.
36. СУРОВЦЕВА, А.В. *Воспитание воли ребенка в семье*. Дошкольное воспитание. 2008. № 3. с. 8– 13. ISSN: 0012-561X
37. ЦЫРКУН, Н.А. *Развитие воли у дошкольников*. Минск. Народная света, 1991. 112 с.
38. ШУЛЬГА, Т.И. *Психологические основы формирования воли*. Пятигорск, Пятигорский ГПИ иностранных языков, 1993. 123 с. ISBN 5-89966-025-2.
39. ЭЛЬКОНИН, Д.Б. *Детская психология: учебное пособие*. 4-е издание. Москва: Академия, 2007. 384 с. ISBN: 978-5-7695-4068-4
40. BECKMANN, J. *Metaprocess and the regulation of behavior*. Motivation, intention and volition. Ed. F. Halisch, J. Kuhl. Berlin, 1987.
41. BRYDEN, R. *On taking liberties with will*. Philosophy. 1975. № 50 (191).
42. HECKHAUSEN, H. *Motivation und Handeln* (2. Auflage). Berlin: Springer, 1989. 492s.
43. JACKSON, F. *Weakness of will*. Mind. 1984. V. 93 (369)
44. KANFER, F. H., HAGERMAN, S. *A model of self-regulation*. F. Halish, J. Kuhl (eds.). Motivation, intention, and volition. Berlin, 1987.
45. PULKKINEN, L. *Behavioral precursors to accidents and resulting physical impairment*. Child Development. 1995. Vol. 66. pp. 1660 – 1679. ISSN: 1467-8624

ADNOTARE

Mulco Iulia. Dezvoltarea sferei volitive la preșcolari în cadrul activităților de coregrafie. Teza de doctor în psihologie. Chișinău, 2020.

Structura tezei. Lucrarea constă din adnotări, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări (135 pagini text de bază), bibliografie (196 surse), 4 anexe, 46 figuri și 16 tabele. Rezultatele studiului au fost publicate în 9 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: sfera volitivă, voința, componentele voinței, voluntaritate, preșcolar, activități de coregrafie.

Scopul lucrării științifice: a determina nivelurile de voluntaritate, a studia caracteristicile sferei volitive și dinamica dezvoltării acesteia la copii în perioada preșcolară, ținând cont de diferențele de gen, precum și a dezvolta și testa un program formativ care vizează dezvoltarea calităților volitive ale unui preșcolar în cadrul activităților de coregrafie.

Obiectivele cercetării: analiza literaturii teoretice și a cercetărilor științifice moderne cu privire la voință și a componentelor sale la copiii de vârstă preșcolară; examinarea viziunilor indicate în chestionarele preșcolariilor despre sfera motorie; studierea sferei volitive a preșcolariului și identificarea caracteristicilor sale la fete și băieți; analiza comparativă a dinamicii componentelor volitive pe parcursul vârstei preșcolare; elaborarea unui model și aprobarea unui program de formare care vizează dezvoltarea calităților volitive ale preșcolariului la cursuri de coregrafie, precum și verificarea eficacității acestuia; elaborarea recomandărilor pentru dezvoltarea componentelor sferei volitive la vârsta preșcolară, pe baza rezultatelor obținute.

Noutatea și originalitatea științifică. Cercetarea prezintă rezultate noi privind dinamica dezvoltării sferei volitive a preșcolariului, care completează și specifică cunoștințele științifice despre mecanismele de formare a componentelor voinței copilului. Teza conține rezultate originale privind specificul formării voinței în cadrul activităților de coregrafie. Au fost obținute date noi privind diferențele de vârstă și de gen în formarea abilităților de voluntaritate, asumarea sarcinii, subordonarea regulii etc., aceasta a servit drept bază pentru elaborarea strategiei de dezvoltare a calităților volitive în condiții experimentale.

Rezultatele obținute în cercetare care contribuie la soluționarea problemei științifice importante constau în identificarea caracteristicilor și a dinamicii sferei volitive la vârsta preșcolară, stabilirea diferențelor în manifestarea elementelor componente ale voinței la fete și băieți, precum și elaborarea un program de formare care a permis influența pozitivă eficientă asupra dezvoltării calităților volitive la preșcolari în cadrul activităților de coregrafie.

Semnificația teoretică a lucrării constă în faptul că a fost efectuat un studiu complex al dezvoltării componentelor sferei volitive la orele de coregrafie, au fost identificate specificul și trăsăturile formării voinței în perioada preșcolară și s-au stabilit diferențe în manifestarea calităților volitive la fete și băieți.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în faptul că modelul propus și programul elaborat pentru dezvoltarea parametrilor sferei volitive a preșcolariului în cadrul activităților de coregrafie pot fi aplicate de educatori, profesori și specialiști pentru a lucra cu copiii în această direcție. Testele psihodiagnostice prezintă un interes practic în studierea sferei volitive a preșcolariilor, iar standardele orientative de dezvoltare a componentelor sale pot fi utilizate pentru o abordare detaliată și complexă în studierea sferei volitive la preșcolari. Analiza reprezentărilor preșcolariilor privind sfera motorie poate fi utilizată de către educatori pentru organizarea și optimizarea dezvoltării sferei motorii.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele studiului au fost aplicate în baza școlii de coregrafie și dans „EXTREME&MAXIMUM”, precum și în cadrul consultării la selectarea în studiu. Datele teoretice și empirice obținute au fost utilizate la elaborarea cursurilor universitare și a recomandărilor metodice privind psihologia dezvoltării, psihologia generală și de vârstă și psihologia personalității în Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău. De asemenea, acestea au fost utilizate în activitatea conducătorilor studiourilor coregrafice și educatorilor în instituțiile preșcolare.

АННОТАЦИЯ

Мулько Юлия. Развитие волевой сферы у дошкольников на занятиях хореографией.

Диссертация на соискание ученой степени доктора психологии. Кишинэу, 2020.

Структура диссертации. Работа состоит из введения, трех глав, общих выводов и рекомендаций (135 страниц основного текста), библиографии (196 источников), 4 приложения, 46 рисунков и 16 таблиц. Результаты исследования опубликованы в 9 научных работах.

Ключевые слова: волевая сфера, воля, компоненты воли, произвольность, дошкольник, занятия хореографией.

Цель научной работы: определить уровни произвольности, изучить особенности волевой сферы и динамики ее развития у детей на протяжении дошкольного возраста, с учетом гендерных различий, а также разработать и апробировать формирующую программу, направленную на развитие волевых качеств дошкольника в рамках занятий хореографией.

Задачи исследования: анализ концептуальных основ, теоретической литературы и современных научных исследований воли и ее компонентов в дошкольном возрасте; рассмотрение представлений старших дошкольников о двигательной сфере в анкетировании; изучение волевой сферы дошкольника и выявление ее особенностей у девочек и мальчиков; сравнительный анализ и динамика волевых компонентов на протяжении дошкольного возраста; разработка модели и апробирование формирующей программы, направленной на развитие волевых качеств дошкольника на занятиях хореографией, а также проверка ее эффективности; разработка рекомендаций для целенаправленного развития компонентов волевой сферы в дошкольном возрасте, на основе полученных результатов.

Научная новизна и оригинальность. В исследовании получены новые результаты о динамике развития компонентов волевой сферы дошкольника дополняют и конкретизируют научное знание о механизмах становления истоков воли ребенка. Диссертация содержит оригинальные результаты о специфике формирования воли на занятиях хореографией. Получены новые данные о возрастных и половых различиях в становлении произвольности, принятии задачи, подчинения правилу и т.д., то послужило основой для разработки стратегии развития волевых качеств в экспериментальных условиях.

Результаты, полученные в исследовании обеспечили решение значимой научной проблемы, которая состоит в выявлении особенностей и динамики волевой сферы в дошкольном возрасте, установлении различий в проявлении компонентов воли у девочек и мальчиков данной возрастной категории, а также в разработке формирующей программы на занятиях хореографией, которая позволила эффективно развивать волевые качества личности ребенка.

Теоретическая значимость работы состоит в том, что осуществлено комплексное изучение развития компонентов волевой сферы на занятиях хореографией, выявлена специфика и особенности в становлении воли на протяжении дошкольного возраста, а также установлены различия в проявлении волевых качеств у девочек и мальчиков.

Практическая значимость работы заключается в том, что предложенные возрастные стандарты развития параметров волевой сферы дошкольника и ее механизмы, которые послужили основой для разработки программы формирования волевых качеств дошкольника, могут быть применены воспитателями, хореографами для работы с детьми в указанном направлении. Психодиагностические тесты представляют практический интерес при изучении волевой сферы дошкольников и могут использоваться для более детального и структурированного исследования компонентов воли ребенка. Анализ представлений дошкольников о двигательной сфере может быть использован педагогами для организации и оптимизации развития их моторной сферы.

Внедрение научных результатов. Результаты исследования применялись на базе школы хореографии и танца «EXTREME&MAXIMUM», а также в рамках консультирования при отборе в студию. Результаты исследования использовались при разработке лекционных университетских курсов и методических рекомендаций по психологии развития, по общей, возрастной психологии и психологии личности в Кишиневском Государственном Педагогическом Университете им. И.Крянгэ. Кроме того, они были использованы в деятельности руководителей хореографических студий и дошкольных учреждений.

ANNOTATION

Mulco Iulia. The development of volitional sphere in preschool children at choreography classes. Thesis for the degree of Doctor of Psychology. Chisinau, 2020.

The structure of the thesis: The work consists of an introduction, three chapters, general conclusions and recommendations (135 pages of the main text), bibliography (196 sources), 4 annexes, 46 figures and 16 tables. The research results are published in 9 scientific papers.

Keywords: volitional sphere, will, will components, arbitrariness, preschool child, choreography classes.

The objectives of the scientific work: the identification of the arbitrariness levels, volition features and its development dynamics in children throughout the preschool age, taking into account gender differences; and also, the development and approbation of a forming program aimed at the development of strong-willed qualities within choreography classes.

Research objectives: the analysis of conceptual bases, theoretical literature and modern scientific research of the will and its components at preschool age; and also, of its development conditions; the estimation of a preschool child volition and the identification of its features at girls and boys; the comparative analysis and the dynamics of strong-willed components throughout the preschool age; a forming program development at choreography classes aimed at the development of strong-willed qualities of a preschool child, its efficiency checking; the development of recommendations for a purposeful development of the volition components at preschool age on the basis of the received results.

Scientific novelty and originality. The gained in the research new results about a preschool child volition development dynamics supplement and concretize the scientific knowledge of a child will components formation mechanisms. The thesis contains innovative results about the will formation specifics at choreography classes. The new obtained results on the age and gender differences in the formation of arbitrariness, the acceptance of a task, the submission to a rule, etc. formed a basis for a strong-willed qualities development strategy under the experimental conditions.

Solved a significant scientific problem consists in the volition features and dynamics identification at preschool age, in the will components different manifestation at the girls and boys of this age group; and also, in the forming program development at choreography classes, which would allow to develop effectively a child personality strong-willed qualities.

The theoretical significance of the work is that a complex studying of the volition components development at choreography classes is carried out, the specifics and features in the will formation throughout preschool age are revealed; and also, the differences in manifestation of strong-willed qualities at girls and boys are established.

The practical significance of the work is that the offered model and the forming program development at choreography classes aimed at the development of strong-willed qualities of a preschool child can be applied by tutors and choreographers to work with children in the specified field. The psychodiagnostic tests are of practical interest when studying the preschool children volition and can be used for a more detailed and structured research of a child wills components. The analyses of preschooler children representation on motor sphere can be used by tutors for organization and development of motor sphere.

The implementation of scientific results. The research results were applied based on the "EXTREME&MAXIMUM" School of Choreography and Dance; and also, within the consultations when selecting a studio team. The research results were used for developing the university courses and the methodical recommendations in development psychology, general and developmental psychology and in the personality psychology at the Chisinau State Pedagogical University I. Creanga. Besides, they were used in the heads of choreographic studios and preschool institutions activities.

MULCO IULIA

**DEZVOLTAREA SFEREI VOLITIVE
LA PREȘCOLARI ÎN CADRUL ACTIVITĂȚILOR DE COREGRAFIE**

**511.02. - PSIHOLOGIA DEZVOLTĂRII ȘI PSIHOLOGIA
EDUCAȚIONALĂ**

Rezumatul tezei de doctor în psihologie

Rezumatul este tradus de **S.C. INTERTEXT T&C S.R.L.**
tel.: (+373) 22 234-401, mobil/viber/whatsapp: (+373) 67436923
skype: [intertext.md](https://www.intertext.md) str. 31 August 1989, nr. 129, Chișinău
MD-2012, Republica Moldova www.intertext.md

Aprobat spre tipar: 15.05.2020	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie of set. Tipar ofset.	Tiraj 60 ex
Coli de tipar.: 2.1	Comanda nr. 48

Tipografia UPSC Ion Creangă din Chișinău
MD -2069 Chișinău, str. I. Creangă, 1